

Psüühiline olemus: avanemine jumalikule

Marshall Govindan

Tõlge eesti keelde: Mari Kadanik

Millistel tingimustel kutsub täielikult avanenud psüühiline olemus esile Sri Aurobindo integraaljooga kirjeldatud supramentaalse muutuse? Käesolev kirjatükk püüab sellele küsimusele vastust leida.

Integraaljooga praktikul on oluline selgelt mõista Sri Aurobindo “psüühilise olemuse” mõiste käsitlust. Seda leidub läbivalt kõigis tema kirjutistes ning on iseloomulik tema joogaõpetusele. Nagu võime näha, ei saa seda võrdsustada “hinge” või “isega” ega ka India pärimuse *ātman*’i, *jīvātman*’i ega *puruṣa*’ga. Kuigi psüühiline olemus on kõigi südames alati kohal, on see peaaegu alati peidetud ning selle tegevus põimunud meelemõistuse ja elujõu liikumistega. Kuni selle teadvuses esilekerkimiseni jääb individuaalse jooga-*sādhana* pingutus katkendlikuks ja nende liikumiste poolt piiratuks. Sri Aurobindo integraaljooga praktika – mille võib valada sõnadesse “püüdlus, loobumine ja alistumine” – edeneb sel määral, mil psüühiline olemus teadvuses esile tuleb. See toimub neljas järgus.

Mis on psüühiline olemus?

Sri Aurobindo viitab sellele tihti kujundlikult kui “jumalikkuse sädemele”.

„Psüühika on jumalikust lähtunud säde, mis asub kõigis asjus ning üksikisiku arenedes kasvab temas ja väljendub psüühilise olemusena, alaliselt jumalikkust ja tõde otsiva hingena, alati jumalikkusele ja tõe vastates.“
(Aurobindo 2012, 105)

Kuid Sri Aurobindo põhjendab uue mõiste kasutuselevõttu erinvana „hingest“.

“Sõna “hing” kasutatakse (inglise keeles) väga ebamääraselt – viidates tihti kogu mittefüüsilisele teadvusele, mis hõlmab isegi vitaalset tasandit, koos kõigi selle ihade ja kirgedega. Seetõttu tulekski kasutada mõistet “psüühiline olemus”, eristades jumalikku osa looduse tööriistadest.”
(Aurobindo 2012, 112)

“Taolisena on see emanatsioon, nagu Isandast emaneeruv hing *śaiva siddhānta* “Tirumandiram”i monistilises teismis ja Kašmiiri šaivismis. Kuid psüühiline olemus on ka Sri Aurobindo integraaljooga evolutsiooni võtmemääratlus.”
(Ganapathy 2012, 439– 471; Ganapathy 2010).

Meie psüühiline osa on midagi, mis lähtub otseselt jumalikkusest ja on jumalikkuga ühenduses. Päritolult pakatab see osake jumalikest võimalustest, mis toetavad

madalamat meele-elujõu-keha kolmikut. Kõigis elusolendeis on see jumalik alge olemas, kuid jääb tavateadvuse varju, esmajärjekorras seda ei arendata või kui see juhtubki, siis pole see pidevalt või tihti esiplaanil, väljendades end ainult niivõrd, kui tööriistade ebatäiuslikkus seda lubab, nende omaselt ja koos vastavate piirangutega.

“See kasvab teadvuses Jumala poole pürgides, kogudes jaksu iga kord, kui võtame suuna kõrgemale ning lõpuks, nende süüvinud kõrgemate püüdluste kasvades, areneb välja psüühiline isiksus – mida me tavaliselt psüühiliseks olemuseks nimetame. See psüühiline osa on alati tõeline, kuigi salajane inimese vaimsele teele pöördumise põhjus ja abiline. Seetõttu peame ta joogas taustalt esile tooma.”

(Aurobindo 2012, 103)

Samuti ei saa psüühiline olemus olla *vedānta Ātman*.

“Psüühika ja Ise on erinevad. Ise on ülim *Ātman*, mis on kõigis üks ja seesama, jäädes alati avaraks, vabaks, puhtaks ja puutumatuks elutegevusest selle rumaluses. Tema olemus on rahu, vabadus, valgus ja avarus, *ānanda*. Psüühika (*antarātmā*) on isiklik olemasolu, mis laskub elutegevusse ning rändab sünnist-sündi, omandab kogemusi, kasvab läbi nende kuni suudab end vaba ülima *Ātman*’iga ühitada. Psüühiline olemus on varjul südamekeskuse taga. Isel ei ole eraldiolevat paika – ta on kõikjal. Sinu ja kõigi olendite Ise on üks ja seesama.”

(Aurobindo 2012, 106)

Kuid Sri Aurobindo meenutab meile ka, et kuigi tema joogasüsteemi (inglisekeelne) mõiste on uus, on selle eelkäijaks iidvana “*hṛdaye guhāyām*”, “salajane süda” (või “südame koobas” - *tlk*).

“Vanades süsteemides räägiti psüühilisest olemusest kui südames asuvast *puruṣa*’st (“salajane süda”, “*hṛdaye guhāyām*”), mis vastab väga hästi sellele, mida me määratleme südamekeskuse taga asuva psüühilise olemusena. See on ka see osa, mis surma hetkel kehast lahkub ning püsima jääb – mis samuti vastab meie õpetusele sellest, mis väljub ja naaseb, ühendades uut elu eelnevaga. Ütleme samuti, et psüühika on meie jumalik osa – nii kirjeldatakse südames elavat *puruṣa*’t mõnes kohas kui üksikisiku tasandi Īśvara’t.”

(Aurobindo 2012, 112)

Salajane on ta seepärast, et on looritatud siseilma pealispindsete liikumistega, mis hõlmavad mentaalset, vitaalset ja füüsilist tasandit. Psüühiline olemasolu väljendab ennast nende väliste vahendite kaudu nii hästi kui võimalik. Hinge liigutajana on sisim jumalikkus, tema edendav mõju inimloomusele tavaliselt peidetud. Tema tahe on elu jumalikustada ning oma puhtuse tõttu muudab tema tegevus neid sisemisi vahendeid.

Teda võib kogeda müstilise valgusena südamekeskuse taga.

“Psüühika osas võib öelda, et see on too [meie olemuse valgustaja], sest psüühika on kokkupuutes jumalikuga ning jumaliku ilminguga madalamas loomuses.

Psüühika on sügaval sisimas südamekeskuses emotsionaalse loomuse taga. Siit sirutub ta ülespoole, et moodustada psüühiline meel ning allapoole, et moodustada psüühiline vitaalne ja füüsiline tasand, kuid tavapäraselt märgatakse seda alles peale seda kui meelemõistus, elujõud ja aineeline keha on psüühikale allutatud.”

(Aurobindo 2012, 122–123)

Alistudes jumalikule asendatakse isekus – meelemõistuse, elujõu ja ainelist liikumistega samastumise harjumus – psüühilise oluga. See isekuse vaate alistumine on integraaljooga tegeluse tulem, nagu allpool näeme.

“Psüühilises olemuses on küll isiklik olemasolu, kuid mitte isekus. Isekus kaob, kui üksikisik ühitab end jumalikuga või alistub sellele täielikult. See on sügavaim psüühiline olemus, mis asendab ego. Armastus ja jumalikule alistumine on see, mille kaudu psüühiline olemus jõudu kogub ja avaldub, et suuta asendada isekus.”

(Aurobindo 1972, 124)

Psüühilise olemuse mõju – uus evolutsiooniline idee

Sri Aurobindo sätestas, et inimkonna ülesanne on suurem, kui vaid vaimse olemisviisini jõuda. Edasine siht on looduse radikaalne ja terviklik muundamine. See ilmneb kiirgava teadvuse jõuna, *sat-cit-ānanda* kolmikuna, mille avaldamine tuleb inimkonnal veel supramentaalse enenesejaatusena ellu viia. Selle saavutamiseks viib psüühilisest olemasolu teadlikkus *sādhana*, tegeluseni, mille käigus omandatakse *siddhi*, täiuslikkus.

Võime öelda, et psüühiline olemasolu on loodu hing, keereldes ümber selle, toetades ning vahel kui mõjutuseks võimalus avaneb, juhatab meie isiksust eluteatris. Sri Aurobindo ütleb meile, et see on uus, evolutsiooniline mõiste, mida pole varasemas pühakirjanduses, näiteks „Bhagavadgītā“s, käsitletud.

„Psüühiline olemasolu areneb, seega pole tegemist liikumatusega. Psüühiline olemasolu on iseäranis individuaalse *prakṛti* ilmingutes kasvava ja evolutsiooniprotsessis osaleva indiviidi hing. See on too jumaliku tule sädemeke, mis kasvab meelemõistuse, elujõu ja ainelise osa taustal psüühilise olemasoluna kuni ta saab suuteliseks muundama teadmatuse *prakṛti* teadmise *prakṛti*’ks.

„Gītā“ seda kõike ei kirjelda, kuid me ei saa oma teadmist ainult „Gītā“s käsitletavaga piirata.“

(Aurobindo 2012, 114)

„Psüühiline olemasolu on arenev hingeteadvus, mis ilmneb loodud olendile tema arengu käigus. Alguses on hing midagi olemuslikku loori taga, mida ei täiustata esiplaanil. Esiplaanil on vaid keha, elu, meelemõistus. Evolutsiooni käigus areneb loodud olendi hingeteadvus üha enam ja enam kuni küpseb sel määral, et võib täielikult esiplaanile tõusta, võttes üle meelemõistuse, elu ja keha juhtohjad.“

(Aurobindo 2012, 118–119)

On selged märgid tema mõjust siseilmale – meelele, elujõule, füüsisele.

„Need ilmingud – armastus, kaastunne, lahkus, *bhakti*, *ānanda* – on psüühilise olemuse loomus, sest psüühiline olu luuakse jumalikus teadvuses, see on sinu sisim jumalik osa. Kuid madalamad osad pole veel harjunud psüühilisele osale kuuletuma ega selle mõju ja juhtimist väärtustama, sest inimese vitaalne ja füüsiline osa on harjunud omatahtsi toimima ning ei hooli hinge soovidest. Kui nad psüühilisest hoolivad ja alluvad, on see pööre – nad hakkavad psüühilist ehk jumalikku loomust üle võtma.“

(Aurobindo 2012, 122)

“Erinevalt Isest ehk *Ātman*’ist, mis ainult tunnistab mõistuse, emotsioonide ja meelte liikumisi, võib psüühiline olemus neid liikumisi mõjutada. Meele, elujõu ja keha osadele, mida sel kujul mõjutatakse, võib viidata psühho-mentaalse, psühho-vitaalse, psühho-füüsilisena. Mõju võib sõltuda iga inimese isikupärast ja arengutasemest – olles suur või väike, nõrk või tugev, kaetud ja mitteaktiivne või esiletükkiv ja tegus.”

(Aurobindo 2012, 108)

Need osad võivad järgida inimeste piiratud eesmäärke, loomust ja kalduvusi või võivad omaks võtta psüühilised ajendid ja sihid, muudetud või muutumatul kujul.

Integraaljooga meetod – püüdlus, loobumine ja alistumine

Enne psüühilise olemuse arengu käsitlemist tuleb meil kõigepealt mõista integraaljooga teostust. Järgnevas lõigus kasutan mahukaid tsitaate või viiteid raamatust „Integraaljooga praktika“ („*The Practice of Integral Yoga*“), mille autoriks on J. K. Mukerjee, kes oli pikki aastaid Sri Aurobindo Rahvusvahelise Hariduskeskuse (*Sri Aurobindo International Centre of Education*) direktor ning keda ma 2009. aastal intervjuueerisin. Raamatu eessõna autori A. S. Dalal'i sõnutsi on see töö „terviklik käsitus integraalse transformatsiooni jooga praktikast, nii nagu Sri Aurobindo ja Ema seda esitlesid“. See on esimene kokkuvõtte selle meetodi rakendusest, mis põhineb nende erinevatel kirjutistel, edasi antud Mukerjee enese 55-aastase kogemuse valguses.

Püüdlusest

Sri Aurobindo ja Ema integraaljoogat võib kokku võtta kahe sättega: “1) *sādhaka*-poolne innukas püüdlus ja 2) jumaliku armu laskumine ülalt vastusena *sādhaka* pöördumisele.” Kuid mida püüdlus endast kujutab? Mille poolest erineb see ihast? Sri Aurobindo määratleb püüdlust “vaimse entusiasmina, hinge innukuse ja otsingute kõrgepunktiga ... meie teadvuse läbi psüühilise osa ülespoole liikumisena kõige poole, mis on hea, puhas ja ilus”. Ema kirjeldab seda: “sisemine vaimustus uue, tundmatu ja täiusliku vastu ... põletav igatsus jumaliku jõu, jumaliku harmoonia, jumaliku armastusega kokkupuute järele ... sisemine

leek, valguse vajadus ... kirgas andumine, mis haarab kogu olemuse ... puhastav tahe, raugematu hoog.”
(Mukherjee 2003, 42–43).

Kuidas kasvatada püüdlust? Mukherjee kirjeldab selle kuut astet, mida võib kokku võtta järgnevalt. Esiteks algab püüdlus jõulise rahulolematusega inimloomuse harjumusliku käitumise osas. Võid ühel hommikul ärgata ning äkitselt tõdeda, et sa ei soovi enam jätkata ebateadlikku, rumalat elu, milles tegutsed teadmata miks, vastuoluliste soovidega, harjumuslikult, rutiinselt, reaktiivselt ning millestki aru saamata. Sa ei rahuldu enam sellega. Inimesed reageerivad sellele rahulolematusele erinevalt. Enamusele on see vajadus teada, teistele on see vajadus teha, mida vaja tähendusrikkuse leidmiseks.

Teiseks pingutab püüdleja innukalt sellest õõnsast inimeksistentsist pääsemiseks, otsides tõde, armastust, rahu, rõõmu ja olemasolu. Need on tõenäoliselt küll väga ebaselged, kuid otsijat kannustab väljapääsu leidmine olemasolevale iiveldamaajavale ebatäiusele.

Kolmandaks vastab püüdleja järjepidevale pealekäimisele mõne aja pärast jumalik arm hetkelise teadmatuse loori rebestamisega ning kogetakse elu vaimset mõõdet. Nähakse valgust, jumalikku armastust või kogetakse jumalikku õndsust, kohalolu või tõde – sõltuvalt oma võimekusest või suundumusest. See võib isikuti erineda, kuid kõik varasemalt tavaelus kogetud kahvatub võrdluses.

Neljandaks võib avaus sulguda, nii tuleb olla hoolas, et seda mitte unustada või selles kahelda ning hoida seda elavana, suunates pidev püüdlus selle taasilmnemisele.

Viiendaks tunneb *sādhaka* järk-järgult kasvavat kõrgema elu külgetõmmet ning kahanevat kiindumust varasemasse, madalamasse ellu. See ei avaldu mitte ainult sisemiselt vitaalsel ja mentaasel tasandil, vaid ka väliselt sõprade, isegi töö ja vaba aja veetmise viiside suhtes. Uut laadi igatsus ja otsustavus täidavad südant ja meelt, mida võib väljendada: “Oo Isand, tahan Sind ja ainult Sind. Ma ei taha midagi või kedagi teist kui see, mis tuleb Sinu läbi ja on Sinu jaoks. Tahan kuuluda täielikult Sulle ja ei luba kunagi millelgi muul haarata oma teadvust. Alistan Sulle kõik, mis mul on. Mitte minu, vaid Sinu tahtmine sündigu. Kuulun ainult Sulle.”

Kuuendas astmes muutub püüdlus niivõrd tugevaks, et pole isegi vaja sõnu ega palveid, kõnes ega mõttes. Jääb ainult vaimse tule leek, mis tõuseb sügava vaikuse taustal püsivalt kõrgele. Intensiivne igatsus kuuluda jumalikule, sellega ühineda ja teenida Teda täiusliku tööriistana haarab endasse kogu *sādhaka* teadvuse. See on suur armastuse- ja tõe-, muutuse-, ülima täiuslikkuse janu.
(Mukherjee 2003, 45–46).

Loobumisest

Sellal kui madalam inimloomus meid veel juhib, peab *sādhaka* edemiseks kaasama ka omapoolse pingutuse. See isiklik pingutus hõlmab varasemalt kirjeldatud püüdlust, samuti loobumist ja alistumist. *Siddha*'d ning lähiajaloo Sri Aurobindo nõudsid jooga-*sādhaka*'lt kõigist alama loomuse tavadest loobumist. Sealhulgas mõistuse seisukohtadest, eelistustest, harjumustest, mõtte-ehitistest ja ideedest, samuti vitaalse loomuse ihadest, nõudmistest, soovidest, kirgedest, isekusest, uhkusest, ülbusest, lõbujanust, ahnusest, armukadedusest, kadedusest ja tõe tõrjumisest ning füüsilise loomuse rumalusest, kahtlusest, uskumatusest, pimedusest, kangekaelsusest, väiklusest, laiskusest, loidusest ning soovimatusest muutuda.

Eesmärgiks on inimese tervikolemuse, teadvuse ja loomuse täielik jumalik muundamine. Iga teadvusesse kerkiv isekas ajend ja liikumine, mis ei vii *sādhaka*'t jumalikkuse suunas, on takistus teel. Sri Aurobindo integraaljooga teostuse poole püüdleja *sādhana* hõlmab tegelemist elu katkematu takistusterea suhtes pidevalt üleskerkivate häirivate reaktsioonidega. Nende märkamine ja kõrvaldamine moodustavad joogaliku loobumuse. Neid on kolme liiki ning igaühega tegelemiseks on oma strateegia. Takistuste kolm liiki on mineviku, oleviku ja tuleviku takistused.

Kui takistus on selline, mille *sādhaka* on varasemalt juba ületanud, kuid annab nüüd lihtsalt laiskusest järele, peaks *sādhaka*:

“(1) selle üleskerkimise hetkel ära pühkima, nagu tolmukübeme varrukal; (2) mitte seda toitma; (3) sellele võimalikult vähe tähelepanu pöörama ja (4) isegi sellele mõeldes jääma ükskõikseks ja osavõtmatuks.”
(Mukherjee 2003, 55)

Teine takistuste liik, oleviku omad, ilmub tihti *sādhaka* teadvusesse ning võib selle mõnikord tervenisti vallutada. Kuid siira pingutuse korral avastab *sādhaka* jõu hoidmaks osa teadvusest mõjutustest vabana. Selle liigiga tuleks tegeleda järgmiselt:

„(1) rakendada tahtejõudu impulsile vastuseismiseks; (2) mitte kunagi ilmingut õigustada või heaks kiita, vaid taandada kõik sisemise nõusoleku ilmingud; (3) mitte ära anda vähimatki jalatäit maad; (4) tegutseda tumedate jõudude vastu kangelasliku sõjamehena valguse ülespoole suunduvate jõudude kaitsel; (5) pöörduda viivitamatult jumaliku poole ning paluda katkematult ja tuliselt nende loomuse nõrkuste hävitamist ja kõrvaldamist.“
(Mukherjee 2003, 55–56)

Kuidas ära tunda kolmandat sisemiste takistuste kategooriat – sügavale peidetud potentsiaalseid nõrkusi? Nende esmasel ilmnemisel on kogu *sādhaka* olemus ebatavaliselt häiritud ja ärritunud. Takistused on niivõrd sügavalt ja laiaulatuslikult juurdunud, et *sādhaka* arvab need olevat enda olemasolu

sisemine ja lahutamatu osa, niiet ta ei lase end isegi veenda nende nõrkuste soovimatu loomuse osas. Nende ilmnedes kaotab *sādhaka* ajutiselt oma teadvuse selguse, nagu tormi ajal. Suurem osa *sādhaka* teadvusest on nendest nõrkustest sügavalt lummatud ning ta igatseb pimedalt mõne tugeva soovi täitumist, lubades neil avalduda. Oleks hulljulgus üritada omapäi, enne piisava ettevalmistuse omandamist, selliste nõrkuste väljajuurimist. Selle välise ilmingu allasurumisel tekib tõsine oht sisevastuolude tekkeks *sādhaka* loomuse valitsevas osas, mis jonnakalt kiindumuse külge klammerdus. Plahvatus on sel juhul vältimatu, lüües olemasolu tasakaalust välja. Nii tuleks püüdlejal neid märkamatu raskusi nii palju kui võimalik vältida ning keelata nende ilmingud täielikult.

Läheneda tuleks pigem järgmiselt:

“(1) teadvustada raskust või nõrkust, seda kartmata ja sellega samastumata; (2) otsida hoolikalt selle algpõhjust või -allikat; (3) püüda avastada, milline iseloomuosa üritab salaja toita antud nõrkuse lummust ning vallandab selle vähimagi ilmingu puhul kaose ... ; (4) säilitada ülaloleva uurimuse jooksul alati rahu, vaikne kiindumatus, isegi kui paljastuvad mõned sisemaailma inetud sopid ... ; (5) *sādhaka* peab oma südames elavana hoidma väga siirast püüdlust käsiloleva nõrkuse kõrvaldamiseks, paludes innukalt püha Ema, et need sügavalt juurdunud, keerukad nõrkused ja kiindumused võiksid tema armu abil kaotada oma halva loomuse ja muutuksid loomult leebeteks, et neid oleks võimalik lihtsalt ette võtta ja ületada ... Taoline palve ja püüdlus koos põhjaliku sisevaatlusega muudab need käsitamatud takistused edenevalt kõigepealt käsitletavateks, teise liigi takistusteks ning lõpuks kergelt kõrvale jäetavateks mineviku omadeks.” (Mukherjee 2003, 59–60)

Alistumisest

Enese alistamine jumalikule, igal ajal ja igas olukorras, on integraaljooga *sādhana* ja samuti Patañjali *kriyā*-jooga võtmeks. Patañjali ütleb oma joogasuutras I.23: “*īśvara-praṇidhānāt-vā*” ehk “Isandale alistudes saavutatakse edukalt kognitiivne neeldumine”. (Govindan 2012, 17).

Ütlus “mu Jumal ja mu kõik” võtab selle südamliku väljenduse kokku. Päeval, mil *sādhaka* jumalikule alistub, sekkub jumalik õpilase ellu ning aitab kõik raskused ja nõrkused kõrvaldada ning toob oma kohaloluga teadvuse rõõmu.

Et see juhtuks:

“(1) *sādhaka* peab tunnetama omaenese võimekuse tühisust; (2) ta peab kogu südamest uskuma, et kusagil on tõeliselt olemasolev jumalikkus, kes armastab teda ning on kõikvõimas teostama mida iganes oma jumaliku tarkuse kohaselt;

(3) *sādhaka* peab pöörduma jumalikkuse kui oma ainsa ja ülima varjupaiga poole.”

(Mukherjee 2003, 87)

Alistunud teadvuse olekus, sõltumata sellest, mida tehakse või tuntakse, ohverdatakse kõik Ülimale Olemusele, täielikus usalduses, vabastades end vastutusest iseenda ees, andes kogu oma kandami jumalikule üle.

Sādhaka harjumuspärane teadvus ja loomus sisaldavad rohket vastuseisu ja takistusi, mis töötavad alistumisele vastu. Tuleb end jäägitult üle anda jumalikule juhtimisele. Kuidas ära tunda, kui see on tehtud? Sri Aurobindo annab üksikasjaliku kirjelduse täielikult alistunud *sādhaka* meeleolust.

“Ma tahan jumalikkust ja ei midagi muud. Tahan end anda täielikult Talle ning et mu hing seda soovib, on möödapääsmatu Temaga kohtumine ja Tema tõdemus. Ma ei palu muud kui seda ja tema tööd minus, et tuua mind Enda juurde, varjatult või varjamatult, looritatult või avalikult. Ma ei käi peale oma aja ja viisiga – sündigu see tema valitud ajal ja viisil, usun Temasse, austan Tema tahet, püüdlen püsivalt Tema valguse ja kohalolu ja rõõmu poole, läbin kõik raskused ja viivitused, toetudes talle ja mitte kunagi loobudes ... Annan talle kõik ja iseenda. Mis ka ei juhtuks, hoian ülal seda püüdlust ning enesest loobumust ning jätkan täielikus usus, et see saab tehtud.”

(Aurobindo 1972, 587)

Selle tulemusena võtab jumalikkus ise oma kättesse kogu *sādhaka sādhana*.

“Jumalikkus suudab kõike – puhastada südame ja loomuse, äratada sisima teadlikkuse, eest tõmmata loorid – kui end usaldavalt ja kindlalt talle üle antakse ning isegi kui seda kohe alguses täielikult ei suudeta, mida enam seda korrata, seda enam avaldub sisemist abi ja juhatust ning jumalikkuse kogemus kasvab. Kui kahtlev mõistus vaibub ja alandlikumaks muutub ning soov alistuda kasvab, peaks see olema täielikult võimalik.”

(Aurobindo 1972, 586–88)

Kui alistumise jõud on nii võimalusterohke, miks siis inimestel see ei õnnestu?

“Miks seda ei tehta? Selle peale ei tulda, see unustatakse, vanad kombed naasevad. Ning eelkõige on kusagil peidus mitteteadlik või isegi alateadlik salakaval kahtluseuss, mis kõrva sosistab ... ning oled niivõrd rumal, nii rumal, tuhm, totter, et jääd seda kuulama ning hakkad iseendale tähelepanu pöörama ning kõik ongi rikutud.”

(Ema 2004, 257)

Kas isiklik pealehakkamine siis kaob? Ei, tavalise *sādhaka* teadlikkus ja tahe on sama kaugel jumaliku teadvuse ja tahtega ühinemisest kui *siddha*-joogi oma. Elatakse jätkuvalt eraldiolevas ego-teadlikkuses kõigi selle meeldimiste ja

vastumeelsustega. Põhimõte, mida järgida on oma tegude viljade ehk tulemuste alistamine jumalikule, vastasel juhul tegutsetakse ainult isekuse rahuldamiseks. Sri Aurobindo kirjeldab suhtumist, millega tegutseda.

“Jumalik on mu ainus varjupaik, usaldan Teda ja toetun kõiges Talle ja ainult Talle. Allun täielikult Tema tahtele. Jälgin, et ükski takistus teel või must meeleheide ei kallutaks mind eales kõrvale jumaliku täielikust usaldusest.”
(Mukherjee 2003, 93)

Sādhaka ei tohiks siiski muutuda liialt enesega rahulolevaks, arvates, et pingutus on tarbetu või et jumalikkus ise teeb tema eest kõik ära. Seda väljendatakse väga selgelt.

“Kuid jumalik arm tegutseb ainult valguse ja tõe, mitte valelikkuse ja rumaluse tingimustel. Sest kui ta alluks valelikkuse nõudmistele, hävitaks ta iseenese eesmärgi.”
(Ema 1972, 1,3)

“Kõigeks on oma eeltingimused. Kui keegi keeldub joogatingimuste täitmisest, ei ole kasu jumalikule sekkumisele lootmisest.”
(Nirodbaran 1983, 197)

Saavutatud alistumine ei taga *sādhaka*’le ilmtingimata pääsemist tulevastest elutormidest ja -raskustest, kuid kindlustab tema vaimse tervise isegi kesk kõige ägedamat raju. Rada pole tingimata päikeseline ega kaetud roosi õielehtedega. Kuid kindla peale viib Ta alistunud *sādhaka* oma igatsetud vaimse sihini, hoolimata ükskõik millisest elulisest ebaõnnest. Alistunud *sādhaka* teab ka, et ebaõnn ja kannatus pole ilmaasjata, vaid on jumaliku poolt ellu kutsutud kindlal vaimsel eesmärgil, mille tähendus avaldub aja jooksul. Alistunud *sādhaka* teab ja tunneb, et jumalik pole tema kannatuste ajal eemal ega puudu, vaid istub tema ilmnunud takistuse südames, suunatues olukordi *sādhaka* jumalaga ühinemise poole. Alistunud *sādhaka* teab ka, et iga raskus toob suurt vaimset hüve, kui sellega vapralt, kannatlikult ja õige suhtumisega, alistumise vaimus silmitsi seistakse. Lõpuks teab alistunud *sādhaka*, et kõigel on varjatud ülesanne juhtida mõne vaimse tulemuseni. Tema mantraks jääb: “Sündigu alati ja kõikjal Sinu tahtmine!”.
(Mukherjee 2003, 101)

Psüühilise olemuse avanemise neli astet

Nüüd, peale Sri Aurobindo psüühilise olemuse kirjeldust essee esimeses ja kolme integraaljooga osise oma teises osas, saame uurida nimetatud kolme osise – püüdluse, loobumuse ja alistumise – panust psüühilise olemuse avanemiseks neljas järjestikuses astmes.

Esimene aste

Psüühiline olemus jääb meelemõistuse ja elujõu ning nende liikumiste varju. Meie olemasolu madalamad tasandid ei hooli hinge soovidest. Nad reageerivad harjumuslikult soovidele ja tunnetele, füüsilise mugavuse vajadusele ning väiksematele meeldimistele-vastumeelsustele. Psüühilise mõju tuleb ilmsiks vaid vahete-vahel: kui toimub pööre vaimse elu, jumaliku armastuse ja alistumise, sõnuseletamatu igatsuse, tõe, headuse, ilu ja tingimusteta armastuse, lahkuse, kaastunde, *ānanda*, *bhakti* kogemuste poole.

Teine aste

Kui sisemine olemus, meelemõistus ning elujõud "hoolib psüühilisest ja allub talle, on see nende pööre – nad hakkavad omaks võtma psüühilist või jumalikku loomust" (Mukherjee 2003, 112). Nagu ülalpool kirjeldatud, areneb püüdlus järk-järgult ning jumalik vastab armuga. Pöördutakse sissepoole ning samm-sammult kaotatakse huvi vanade väliste meelte külgetõmbe vastu. Püüdluse, loobumuse ja alistumise teostus avab üha enam psüühilise olemuse mõju. Üha enam ja enam tunnetatakse jõudu soovide, viha, vanade halbade harjumuste ja teiste isekuse avalduse ületamiseks.

Lastakse minna minevikul, lõpetades pikemalt toimunud peatumise. Tekib sisemise intuitsiooni juhatus õigete asjade tegemiseks, mitte moraalsete ettekirjutuste või pere ja sõprade ootuste tõttu, vaid seepärast, et teatakse ise, mis on tõene ja hea. Loobutakse sellest, mis vastu paneb, mis võiks olla kahjulik, mis on väär või liialdatud. Tingimusteta armastus, lahkus, kergus ja õndsus muutuvad omaenese olekuks. Kuid võidakse naasta vanade mõtte- ja tundemustrite juurde. Olekut varjutavad aeg-ajalt siseilma liikumised. Tuleb jätkuvalt püüelda tunnistaja vaate, mitte avaldunud sügavate, harjumuslike sisemiste liikumiste poole.

Kolmas aste

Psüühiline olemus tuleb sisima meele ja elujõu tagant esiplaanile ning jääb sinna. See juhib jätkuvalt püüdluse, loobumuse ja alistumise *sādhana*'t. See määratleb, mida muuta, minna lasta või puhastada. Jumalik õndsus ja tingimusteta armastus annavad värvingu tajule, isegi siis kui karma toimetab lävepakule mädatomateid.

Elatakse kiirgava eneseteadlikkusena, oma mentaalse, vitaalse ja füüsilise tasandi valitsejana. Eristatakse ja lastakse minna sisemaailma süvakihtide ego ilmingutel, ihal ja hirmul sealhulgas. Ennast tuntakse jumalikkuse kätes oleva tööriistana, mis kirurgiliselt eemaldab kogu vastupunniva ja avalduva teadmatuse omaenese jumalikkusest. Muututakse kaasloojaks. Igapäevaelu on täis imesid. Elu kogetakse igikestva rõõmuna.

Sellel tasemel on mõistuse, eluenergia ja isegi ainelise keha allumine egole värskelt asendunud sisemise jumalikkuse teenimisega. Otsitakse täiuslikkust, *siddhi*'t. Haige keha või neurootilise mõistusega pole juttu täiuslikkusest.

Eristava tarkusega muundab psüühika neid töövahendeid nii, et neist saab jumaliku tahte väljendus.

Areneb enesemuundamise entusiasm. Selle käigus avastatakse seni varjatut. Katsetatakse erinevaid muutmisviise.

Neljas aste

Sellel edasijõudnud astmel muundab psüühiline olemus raku- ja alateadvuse tasandeid. Aastatel 1926–1940 katsetasid Sri Aurobindo ja Ema paastumise, une, looduseaduste ja harjumustega, pannes omaenese kehad alateadvuse ja rakutasemel proovile. See oli võidujooks ajaga, mis palju ei erinenud *siddha*’de *kaya kalpa* taimede kasutuse kirjeldustest, mis aitas neil pikendada oma eluiga piisavalt pikalt, et peenemad vaimsed jõud jõuaksid jumalikustamise lõpule viia. “Põhimõtteline küsimus on selles muundamise võidujooksus teada,” ütles Ema, “kumb jõuab enne, kas see, kes tahab keha jumaliku tõe näoliseks kujundada või keha vana harjumus järk-järgult laguneda”. (Satprem 1975, 330).

Töö jätkus tasandil, mida Aurobindo kutsus “rakumõistuseks” ... “keha, selle rakkude, molekulide, vereliblede hämar mõistus” ... “see keha mõistus on käegakatsutavalt tõsi, tänu selle tuhmusele ja mehhaanilisele minevikuliikumiste külge klammerdumisele, näeme seda ühe peamise takistusena supermeele väe läbitungimisele ja kehafunktsioonide muutusele. Teisalt, kord edukalt muudetuna saab sellest kõige väärtuslikum supramentaalse valguse ja väe stabiliseerimise tööriist ainelises looduses”. (Aurobindo 1969, 346).

Enese avaratumise ja kõikehõlmavuse saavutamise tarvis ainelisest ja rakuteadvusest läbitungimiseks olid vajalikud mentaalne vaikus, vitaalne rahu ja kosmiline teadvus. Kuid siis muutus ilmseks, et “keha on kõikjal” ja et üksikisik ei saa midagi muuta, ilma muutmata kõike.

“Olen kaevanud sügavalt ja kaua
kesk hirmsat kõntsa ja rooja,
kuldse jõe laulu süngi,
surematu tule kodu...
Mu tuhat ja üks haigutavat haava...”
(Aurobindo 1952, 6)

Aurobindo ja Ema leidsid, et täielik muutus pole võimalik, ilma et kõik kasvõi natukene muutuksid.

“Inimkonna väljaaitamiseks,” märkis Aurobindo, “pole piisav üksikisiku, ükskõik kui suure, ülima lahenduse isiklik saavutus, (sest) isegi kui Valgus on laskumiseks valmis, ei saa ta tulla, et jääda enne, kui madalam tasand on samuti valmis laskumise raskust taluma”. (Roy 1952, 251).

“Kui soovitakse see töö üksipäini ette võtta,” sõnas Ema, “on täiesti võimatu seda tervikuna lõpule viia, sest iga füüsiline olend, kuitahes täiuslik, isegi kui ta oleks mõnest kõrgemast liigist, isegi kui ta oleks üleüldse loodud mõne erilise töö tarbeks, pole eales muud, kui osaline ja piiratud. Ta esindab ainult üht tõde, üht seadust – ja täielik muutumine ei saa teostuda ainuüksi selle kaudu, läbi ühe keha ... niiet kui keegi tahab saavutada üleüldist tegevust, on vaja kaasata kasvõi vähim hulk ainelisi olendeid”:
(Satprem 1975, 390).

Selle tõdemusega lõppes 1940. aastal isikliku töö aeg ning Sri Aurobindo ja Ema alustasid oma muundamise kolmandat astet. Sel ajal oli sihiks ülemaailmne muutus. “See aašram on loodud ... mitte maailmast loobumiseks, vaid teistsuguse elulaadi ja -vormi arengukeskuseks ja tegevusväljaks”.
(Aurobindo 1969, 823).

Seda korraldati avatuna kõikvõimalikele loovatele tegevustele, samuti kõikvõimalikele erinevatele inimestele – meestele, naistele, lastele, kõigile ühiskonnakihtidele. Esmaseks tegutsemisviisiks oli aktiivsus maailma asjades.

“Vaimne elu leiab oma kõige võimsama väljenduse inimeses, kes elab tavalist inimelu jooga jõus ... Sellises sise- ja välisilma ühenduses ülendub lõpuks inimkond ning muutub väekaks ja jumalikuks.”
(Aurobindo 1950, 10)

Evolutsioonijuhtide ja „atmosfäärilise lõhe“ dilemma

Kolmas aste algas 1940. aastal ja kasvas välja dilemmast, mida Sri Aurobindo ja Ema teise astme lõpus lahendada püüdsid. Olles silmitsi kollektiivse alateadvuse ja ebateadlikkuse vastupanuga, uurisid nad, kas tuleks välja töötada isikliku muutuse viis eraldatuses ja naasta hiljem inimkonnale evolutsioonijuhtidena appi. Nad otsustasid seda mitte teha, sest Aurobindo sõnutsi oleks selle tulemiks olnud “atmosfääriline lõhe” nende ja ülejäänud kaasinimeste vahel. (Aurobindo 1935, 414). Hoolimata oma seisukohast, et taoline strateegia poleks teostatav, väljendas Aurobindo ka mõneti vastuolulist vaadet.

“Võib vabalt juhtuda ka, et kord alguse saanud (supramentaalne) ettevõtmine ei edene kiiresti isegi mitte esimese astmeni, võib juhtuda, et võtab sajandeid pingutust millegi püsiva sünniks. Kuid see pole täiesti paratamatu, sest sedalaadi muutuste põhitõde paistab olevat pikk varjatud ettevalmistus, millele järgneb kiire osiste koondumine ja settimine uuestisünniks, äkiline pööre, muutus, mis oma säravaimal hetkel näib imena. Isegi kui jõutakse esimese otsustava muutuseni, ei suuda kogu inimkond kindlasti selle tasemeni tõusta. Paratamatult leiab aset lahknemine vaimsel tasandil elamiseks suuteliste ja nende vahel, kes suudavad elada vaid selles valguses, mis laskub sealt mentaalsele tasandile.

Ning ka neist allpool võib olla ikkagi suur hulk neid, keda ülalolev mõjutab, kuid kes ei ole veel valguseks valmis. Kuid isegi see oleks juba muutus ja algus millelegi kaugelt seniolematule.
(Aurobindo 1949, 332)

Kas taolise paratamatu "lahknemise" ja "atmosfäärilise lõhe" vahel on suurt erinevust? Kui mitte, siis pole see põhjuseks, miks Sri Aurobindo ja Ema ei toonud supramentaalset omaenda kehasse ja ei põlistanud seda seal. Ja veel enam, kas kaheksateistkümne *siddha*, Ramalinga Swami ja Hiina tao "kuldsete surematute" (Ta Lo Chin Hsien) omandatud "kuldne keha" ei võinud olla varajane kogu inimkonna pika ühise muutuse algus (Govindan 2012, 140–170; Da Lieu 1979, 135)?

Üritades neis teemades selgust saada, külastas autor oma raamatut ("Babaji ja 18 *siddha kriyā*-jooga traditsioon") lõpetades Pondicherry't ja Vadalur'i. Talle meenus paljude aastate eest loetud katke, milles Ema ja/või Aurobindo ütlesid, et tegelikult oli selle, mida nad saavutada püüdsid, lähikonnas elutsev Ramalinga Swami vaid 100 aasta eest juba teostanud. Oma varasematel külaskäikudel Aurobindo aašramisse 1972. a septembris ja 1973. a märtsis oli autor püüdnud Emaga kohtuda, et talle oma 18 *siddha* raamatut näidata ja teda Aurobindo ja 18 *siddha* supramentaalse transformatsiooni seoste kohta küsitleda. Nendel kordadel oli Ema eraldatuses viibinud ja nõnda jäid küsimused vastuseta.

Autori teadmata oli samu küsimusi esitanud T. R. Thulasiram, Aurobindo aašrami elanik juba 1969. aastast saadik ning tema pikaaegne audiitor ja raamatupidaja. 4. ja 5. juulil 1990. aastal kohtus autor Pondicherry's Thulasiram'iga ning sai teada, et too oli 1980. aastal avaldanud kaheköitelise teose, mis dokumenteerib tema Ramalinga-teemalisi mõttevahetusi Emaga ja samuti kõike muud, mida Aurobindo oli Ramalinga kohta kirjutanud. Selles põhjalikus uurimuses nentis Thulasiram: "Sri Aurobindo jõudis oma hilisemas elus järeldusele, et mõned joogid olid saavutanud supramentaalse muutuse isikliku *siddhi*'na, mida hoidis ülal jooga-*siddhi*, mitte looduse *dharma*".
(Thulasiram 1980, vol. 1, xi).

11. juulil 1970. a luges Ema Thulasiram'i kirja, mis oli Satprem'iga Ema sekretärile saadetud. Thulasirami kirjale oli lisatud katkend Ramalinga kirjutisest, milles ta kirjeldas oma ainelise keha muundamist valguseks. Satprem'i sõnutsi:

"Ta ei kahelnud Ramalinga kogemuste tõepäras. Iseäranis meeldis talle viis, kuidas Swami nimetas valgust "Armuvalguseks" ning ütles, et see vastab ka tema enda kogemusele. Täpsemalt ütles Ema, et Armuvalgus ei ole supramentaalne valgus, vaid selle üks tahke, või pigem üks supramentaalse toimeid. Ta ütles, et on üsna tõenäoline, et mõned, tuntud või tundmad, isikud on läbi aegade ja isegi tänapäeval omandanud sarnaseid kogemusi. Ainsa erinevusena on nüüd sellest

üksikisiku võimaluse asemel saanud ühiskondlik võimalus – täpselt see, supramentaalse teadvuse maise tõsiasja ja kõikide võimalusena rajamine, ongi Sri Aurobindo ja Ema töö.”

(28. juuli, 1970; avaldatud Sri Aurobindo aašrami tamilikeelses ajakirja “*Arul*” (“Arm”) 1970. a augustinumbris; Thulasiram 1980, 900)

Thulasiram’il ei õnnestunud Emalt oma kirjas tõstatatud küsimustele edasisi selgitusi saada. Ta on kirjutanud ka, et: “Satprem väärtõlgendas (Ramalinga) dematerialiseerumist surmana ja teatas sellest Emale ekslikult kui surmast” (Thulasiram 1989). Ka Ema lahkus või tõmbus oma kehast tagasi 1973. a novembris, enne kui need küsimused vastused said. Thulasiram’i paeluv uurimus annab sellegipoolest palju veenvaid tõendeid sellest, et Ramalinga, Aurobindo, Ema ja Tamili *siddha* Tirumūlar’i transformatsioonikogemused olid kõik sama iseloomuga. “Kuldne värving”, mis Aurobindo lahkumisel avaldus on sarnane Ramalinga surematu “kuldse kehaga” ja Tirumūlar’i omaga “Tirumandiram”is (Ganapathy 2010) ja kaheksateistkümne Tamili jooga-*siddha* kirjatöodes (Govindan 2012, 45).

Järeldus

Seega ilmneb, et taolised evolutsioonilised juhid vajavad inimloomuse psüühilise olemuse kõikidel tasanditel jumaliku Tõe kujule muundamise neljanda astme teostuseks eraldatust. Kas toimub see ainult üksikisikuna, nagu *siddha*’d seda tegid või inimkonna ühise evolutsioonihüppena, nagu Sri Aurobindo seda ette kujutas – igal juhul on küsimus supramentaalsuse laskumise tulemusest jäänud õhku rippuma.

Edasist uurimistööd puudutavad teemad

Sri Aurobindo ja Ema ebaõnnestunud katse kutsuda esile supramentaalse laskumine kogu inimkonnale tõstatab mitmeid seonduvaid küsimusi. Kas tema nägemus inimkonna vaimsest evolutsioonist tulenes suurel määral ajastu vaimust, mida mõjutas Charles Darwini “Liikide päritolu”, evolutsioonilise bioloogia ja kaasaegse teaduse alusteos? Kui suur väärtus on integraaljooga rakendusel ilma selleta? Milline on integraaljooga meetodi, püüdluse, loobumuse ja alistumise, tulemus? Kui see on tulemuslik, miks ei õpeta seda suurem hulk integraaljooga esindajaid? Mil määral rakendavad Sri Aurobindo integraaljooga *sādhaka*’d ise järjepidevalt seda meetodit, nii nagu käesolev essee seda kirjeldab?

Kuidas võiks psüühilise olemuse avastamine ja avanemine saada inimloomuse ebatäiuslikkuse ületamise vahendiks?

Viited

- Aurobindo, Sri. *“Letters on Yoga”, “Complete Works of Sri Aurobindo”, Vol. 28* (“Kirjad joogast”, “Sri Aurobindo kogutud teosed”, 28. köide).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 2012.
- Aurobindo, Sri. *“The Synthesis of Yoga”* (“Jooga süntees”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1935.
- Aurobindo, Sri. *“The Human Cycle”* (“Inimelu ringkäik”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1949.
- Aurobindo, Sri. *“The Ideal of the Karmayogin”* (“Karma-joogi ideaal”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1950.
- Aurobindo, Sri. *“Last Poems 1938–40”* (“Viimased luuletused, 1938–40”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1952.
- Aurobindo, Sri. *“On Yoga I, Tome I”* (“Joogast, 1. köide”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1969.
- Aurobindo, Sri. *“Letters on Yoga, Centenary Edition”* (“Kirjad joogast, 100. sünniaastapäeva väljaanne”). Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1972.
- Da Lieu. *“The Tao and Chinese Culture”* (Tao ja Hiina kultuur).
New York: Schocken Books, 1979.
- Ganapathy, T.N., and Anand, Geeta. *“Monistic Theism in the Tirumandiram and Kashmir Saivism”, “The Yoga of Tirumular: Essays on the Tirumandiram”* (“Tirumandiram”i monistlik teism ja Kašmiiri šaivism”, “Tirumūlar’i jooga: esseed “Tirumandiramist”), lk 439–471. Eastman, Canada: Babaji’s Kriya Yoga and Publications, 2012.
- Ganapathy, T.N. et al. *“Tirumandiram”*, Eastman, Canada: Babaji’s Kriya Yoga and Publications, 2010.
- Govindan, Marshall. *“Babaji and the 18 Siddha Kriya Yoga Tradition, 9th ed”* (“Babaji ja 18 siddha kriyā-jooga traditsioon”).
Eastman, Canada: Babaji’s Kriya Yoga and Publications, 2012.
- Govindan, Marshall. *“The Kriya Yoga Sutras of Patanjali and the Siddhas, 2nd ed”* (“Patañjali ja siddha’de kriyā-jooga suutrad”, 2. trükk”).
Eastman, Canada: Babaji’s Kriya Yoga and Publications, 2000.
- Ema. *“Mother’s Collected Works, vol. 3”* (“Ema kogutud teosed, 3. köide”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 2004.
- Mother, The. *“The Mother, With Letters on the Mother and Translations of Prayers and Meditations, SABCL, Sri Aurobindo Birth Centenary Library, 25 vol.”* (“Ema. Ema kirjad ning palvete ja meditatsioonide tõlked, Sri Aurobindo 100. sünniaastapäeva raamatukogu, 25. köide”). Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1972.
- Mukherjee, J.K. *“The Practice of the Integral Yoga”* (“Integraaljooga praktika”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 2003.
- Nirodbaran. *“Correspondence with Sri Aurobindo, Vol. 1”* (Kirjavahetus Sri Aurobindo’ga). Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1983.
- Roy, Dilip K. *“Sri Aurobindo Came to Me”* (“Sri Aurobindo tuli mu juurde”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1952.
- Satprem. *“The Adventure of Consciousness”* (“Teadvuse seiklus”).
Pondicherry: Sri Aurobindo Ashram Press, 1975.
- Thulasiram, T.R. *“Arut Perum Jothi and Deathless Body”* (“Arut Perum Jothi ja surematu keha”). Madras University Press, 1980.
- Thulasiram, T.R. *“The Supramental Harmony Power Settles in the Ashram”* “Supramentaalne harmoonia vägi rajaneb aashramis”, 1989,
T.R. Thulisiram’i poolt Pondicherrys autorilga jagatud avaldamata artikkel.